

det foreliggende Lovforslag — men netop om at betragte det som et Mellemed, saa at der over dette skulde fremkomme et Kirkeord. Fra et Par Sider blev dette Forslag formuleret i bestemte Træk, men det blev fra flere Sider erkjendt, at det var det, man nødvendigvis maatte sigte til. Det er ogsaa netop det, jeg for mit Vedkommende har udtalt baade i sin Tid som Medlem af Kirkecommissionen og her ved de Forhandlinger, der have fundet Sted, at det endnu staaer for mig som nødvendigt, at der maa være en Concentration i et øverste Organ, men jeg kan derfor paa ingen Maade kaste Brag paa dette Mellemed. Jeg er tværtimod endnu af den fulde Overbeviisning, at der vilde baade fremkomme en lettere Vej til den endelige Ordning af Kirkeforfatningen og i sig selv ogsaa en heldigere Skikkelse, om der under dette Kirkeord, som dog kun skulde komme sammen hvert 3die Aar, og som neppe nogen- sinde kunde tænkes hyppigere at sammentræde, kunde være et saadant Mellemed, som jeg endnu finder, at Landemoderne ganske naturligt ville frembyde Grundlaget for, og hvor aarlige Sammenkomster til Forhandling af saadanne Gjenstande, der betyngede sig i Folket og i Kirken, kunde finde deres Plads, og hvor derfor en Forberedelse kunde finde Sted, der vilde være af Bigtighed baade for de geistlige Medlemmer, der skulde komme til den endelige Behandling af Sagen i Kirkeordet, og fremfor Alt for de læge Medlemmer, hvis Stilling ellers vilde blive meget uanstændig og mindre betydende. Jeg maa saaledes gjentage, hvad jeg tillod mig at antyde i Anledning af den ærede Viceformands stærke Udtalelse, at jeg ganske vist ikke deler den Anskuelse, at Landemoderne ei kunne afgive et brugbart Element i Kirkeforfatningen.

Lehmann: Personlig skal jeg indskrænke mig til den ene lille Bemærkning, at det forekom mig, at, naar der blev spurgt, hvad der gav mig Mod til at drage en Mening, der var yttret af saa mange hæderlige og kyndige og nidkjære Mænd, i Tvivl, saa laa der en Opfordring til at analysere den ganske særegne Constellation, som gjorde, at saadanne An-

skuelser som de, der have været de seiersrige, kunde fremkomme. Hvad den hidtilværende Afbenyttelse af Landemoderne angaaer, saa veed jeg ikke, at Noget har draget den høitærede Kirkeordens fuldkomne Berettigelse til at høre, hvem han vil, i Tvivl; men man har tillige gjort opmærksom paa den Fare, der laa i den af ham betraadte Vej, som vistnok kunde have sine gode Sider, men som ogsaa frembød den store Fare, der allerede har constateret sig i den Kjendsgjerning, at, medens det tidligere fra alle Sider er blevet betragtet som en Selsølgelse, at en hvilken som helst Kirkeordning i et Land, der stod paa evangelisk Grund og hørte til den lutheriske reformerte Kirke, væsentligt maatte blive synodal og væsentligt maatte holde sig til en stærk Medvirkning af læge Folk, har derimod den betraadte Vej vist en heel Deel nye Ideer om, at det i alt Fald indtil Videre kunde have sit Forblivende ved den rene geistlige Corporation. Hvad endelig den Vej, der kunde indslaaes, angaaer, og dette Spørgsmaal er jo langt alvorligere og betydningssfuldere end det Forslag, der her foreligger, da skal jeg kun sige, at jeg til Dato ikke har seet noget Forsøg paa af Landemoderne at gøre noget brugbart Element i Kirkeforfatningen, og navnlig er den høitærede Kirkeordens jo enig med Majoriteten i Udvalget, at det her foreliggende Forslag ikke dertil er skikket. Absolut at sige, at der ikke skulde kunne findes et saadant, lader sig ikke gøre; Enhver maa have det forbeholdt at afgive sin Dom, naar han ser saadanne Forsøg; men jeg skal dog gøre opmærksom paa, at, naar man væsentligt argumenterer imod det Forslag, der her foreligger bestemt formuleret, derfra, at man har Tvivl, om der er tilstrækkelig Indsigt og Iver for at kunne opføre den tilsigtede Bygning, saa er det høist besynderligt, at de, der drage i Tvivl, om man gennem velordnede og meget moderate Valgformer vil kunne finde 27 Lægmand, der virkelig kunne antages at have den indre Berettigelse til at tale med og at stemme med om kirkelige Anliggender, ville, forinden de ville gaae ind derpaa, fordrø tilstrækkelig kirkelig Iver og Interesse og Indsigt til at stifte tusende Mændighedsraad, der skulle danne det commu-